

GD-dierenarts Theo Geudeke op bedrijfsbezoek.

GD-dierenarts op bedrijfsbezoek

Casus: te veel doodgeboren biggen

Varkensdierenartsen van GD bezoeken geregeld varkensbedrijven met gezondheidsproblemen. Dit doen zij op verzoek van de varkenshouder, de dierenarts of soms de voorlichter. De problemen lopen uiteen, maar zijn vaak chronisch. Een recent voorbeeld is een bedrijf met te veel doodgeboren biggen.

De voorbereiding van een bedrijfsbezoek bestaat uit het verzamelen van informatie, zoals laboratoriumuitslagen, gegevens uit het zeugenmanagementsysteem en eerdere bezoekverslagen.

Bij het bezoek zelf is het liefst ook de dierenarts van de varkenshouder aanwezig, eventueel samen met een voorlichter van

bijvoorbeeld de veevoerleverancier of de fokkerijorganisatie. Zij maken eerst samen met de GD-dierenarts een rondgang door de stal, met aandacht voor de varkens, de stal, het voer en het water.

Probleemstelling

Dan volgt de probleembespreking. Het belangrijkste doel hiervan is om de probleemstelling helder te krijgen, want soms is het werkelijke probleem net even anders dan gedacht. Ook wordt gekeken naar de geschiedenis van het gezondheidsprobleem en aanvullende informatie uit het zeugenmanagementsysteem, lab-onderzoeken, voeranalyses, stalklimaat- en wateronderzoek. Daarnaast vult de GD-dierenarts een checklist in met specifieke vragen over de gang van zaken per leeftijdscategorie, behandelingen, vaccinaties, voeding en de watervoorziening. Op basis van al deze informatie geeft hij, soms nog na aanvullend onderzoek, zo concreet mogelijk advies. De conclusie is zoveel mogelijk 'evidence based', dat wil zeggen: gebaseerd op (wetenschappelijk) bewijs. Daarna volgt de verslaglegging en vaak nog een vervolfgespraak.

Tijdens de rondgang door de stal wordt aandacht besteed aan de varkens, de stal, het voer en het water.

De bedrijfsbezoeken worden deels gefinancierd vanuit de diergezondheidsmonitoring, aangezien GD via deze bezoeken ook de gezondheidsstatus van de Nederlandse varkens in de gaten houdt.

Voorbeeldcasus

Op een bedrijf dat GD-dierenarts Theo Geudeke onlangs bezocht, was al lange tijd sprake van te veel doodgeboren biggen. "De veehouder vermoedde dat dit te maken had met de introductie van een ander type zeugen enkele jaren geleden", vertelt Theo. "Pathologisch onderzoek door GD op meerdere dode biggen leverde geen aanwijzingen op voor een infectieziekte. Ook vond GD in het water geen afwijkingen die kunnen leiden tot veel doodgeboorte."

Tijdens de rondgang door de stallen trof Theo inderdaad diverse doodgeboren biggen aan, de meeste waren vrij klein. "Deze waren zo te zien niet lang voor de werpdatum overleden. Ook zag ik vrij veel biggen met spreidzit. De conditie van de zeugen was redelijk goed: er waren in ieder geval niet te veel vette zeugen. Wel zag ik enkele enigszins schrale zeugen in de dekstal. Het klimaat in de kraamstal was vrij warm, maar dat is op veel bedrijven zo. Verder zag ik aan de dosators dat de meeste zeugen in de kraamstal op een vrij hoog voerniveau zaten."

Tijdens de probleembespreking ging Theo dieper in op het vermoeden van de varkenshouder dat het probleem samenhangt met de introductie van een ander type zeugen. "Uit de analyse bleek dat het totaal aantal geboren biggen per worp sinds enkele jaren geleidelijk afnam, terwijl het aantal doodgeboren biggen per worp toenam. Per saldo betekent dat een behoorlijke afname van het aantal levend geboren biggen per worp. Bij de oudere zeugen was het probleem het grootst, dus juist niet bij het nieuw geïntroduceerde type zeug. De jongere zeugen hadden wel duidelijk minder grote tomen. Verder was er geen duidelijke relatie met de drachtlengte: er waren weinig zeugen die te vroeg werpen. De drachtlengte was zelfs iets langer dan gemiddeld, ondanks dat bij een deel van de zeugen geboorte-inductie werd toegepast. Daarom rees de vraag of het geboorteproces wel vlot genoeg verloopt."

Advies: nader onderzoek

Theo adviseerde de zeughouder om nader onderzoek te doen. "Ik heb hem gevraagd om te registreren hoe lang het werpproces werkelijk duurt. Uit het gesprek ontstond de indruk dat dit weleens behoorlijk lang kan zijn. Gemiddeld is drie uur. Langer dan zes uur is écht te lang: zeugen raken dan uitgeput en de biggen kunnen dan door zuurstofgebrek tijdens de geboorte doodgaan. Gemiddeld zit tussen twee opeenvolgende biggen minder dan een kwartier, behalve soms tussen de

Soms is het werkelijke probleem net even anders

eerste twee biggen." Ook adviseerde hij om via bloedonderzoek te bepalen of de kalk-, energie- en eiwitstofwisseling naar behoren functioneren. Het bloedonderzoek leverde duidelijke aanwijzingen voor een matige voer- en wateropname rondom het werpen. Met de voerleverancier zal worden nagegaan of de samenstellingen van het dracht- en lactovoer goed op elkaar aansluiten. Daarnaast is het verstandig om de wateropname goed te controleren, maar ook het stalklimaat in de kraamafdeling.

Evidence based

Over doodgeboren biggen is enkele jaren geleden in België een proefschrift geschreven door Vanderhaeghe. Enkele van de factoren die de kans op meer doodgeboren biggen vergroten volgens dat onderzoek, waren aanwezig op het bedrijf. Een voorbeeld daarvan is intensief toezicht tijdens het werpen. Zeugen willen met rust gelaten worden en stellen het werpen liever uit tot een rustig moment, zoals 's nachts. In kraamstallen is het vaak te warm voor de zeug en op dit bedrijf waren diverse ventilatiesystemen in gebruik die lang niet overal doeltreffend waren. De zeugen werden gewassen met koud water terwijl warm water (30 tot 35 graden Celsius) gunstiger is. Hoewel de toomgrootte in het algemeen niet geweldig was, kwamen de meeste doodgeboren biggen toch voor bij de grotere tomen. Verder bleek dat zeugen die in de vorige worp doodgeboren biggen hadden, daarop ook meer kans hadden bij een volgende worp.